

EMOČNÍ INTELLIGENCE STUDENTEK/Ů UČITELSTVÍ PRO MŠ A 1. ST. ZŠ

EMOTIONAL INTELLIGENCE OF TEACHING STUDENTS FOR KINDERGARTEN AND PRIMARY SCHOOL

Stanislav Michek¹, Jana Marie Havigerová¹, Marie Herynková¹

¹ Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové, Hradec Králové

Abstrakt

Cílem studie je zjistit a popsat úroveň emoční inteligence studentek/ů prvního ročníku Učitelství pro MŠ a Učitelství pro 1. st. ZŠ v denní formě studia. Bylo provedeno elektronické testování za použití testu MSCEIT v letech 2021/2022 a 2022/2023. Na základě studia literatury a výsledky testu (N = 193) prokázaly, že budoucí učitelky/é dosahují mírně podprůměrné hodnoty emoční inteligence při srovnání s českým standardizačním souborem.

Klíčová slova: *rozvoj emoční inteligence, pregraduální příprava učitelů, učitelství pro MŠ a 1. st. ZŠ*

Abstract

The aim of the study was to determine the level of emotional intelligence full-time first-year students of kindergarten and primary education. Electronic testing was conducted using the MSCEIT test in 2021/2022 and 2022/2023. Based on the study of the literature and the test results (N = 193), they showed that future teachers achieve slightly below-average values of emotional intelligence when compared to the Czech standardization set.

Keywords: *development of emotional intelligence, undergraduate teacher training, teaching for kindergarten and primary education*

1 ÚVOD

Budoucí učitelky MŠ a 1. st. ZŠ jsou vůči svým žákům významnou autoritou a vzorem. Je velice důležité, aby dokázaly komunikovat, vytvářet pozitivní vztahy a zároveň si uvědomovaly vlastní emoce a emoce svých žáků. Emoce tak získávají důležitější význam (Corcoran, & Tormey, 2010).

2 TEORIE

Mayer a Salovey (1997) definovali emoční inteligenci (EQ) jako schopnost vnímat emoce, zpřístupňovat a vzbuzovat emoce za účelem podpory myšlení, rozumět emocím a emočnímu poznání a regulovat emoce tak, aby jedince vedly k emočnímu a intelektuálnímu růstu. Pro měření EQ tito autoři vytvořili test MSCEIT, který měří schopnost využívat emoce k usuzování a schopnost využívat emocí k podpoře myšlení. Složky testu jsou: vnímání emocí, využití emocí, porozumění emocím, řízení emocí (Mayer et al., 2012). Jako každá schopnost, i EQ lze rozvíjet, výsledek testu ukazuje, které oblasti by měly být posíleny.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Výzkumný design: CAWI šetření. V tomto příspěvku analyzujeme výsledky Testu emoční inteligence MSCEIT (Mayer et al., 2012). Výzkumný soubor: studentky/i 1. roč. denní formy studia programů: Učitelství pro MŠ (bakalářský) a Učitelství pro 1. st. ZŠ (magisterský), N = 193 participantů (návratnost 90,6 %), z toho 4 muži a 189 žen, průměrný věk: 19,45 (SD = 0,71). Procedura: při výuce předmětu Obecná psychologie v letech 2021/2022 a 2022/2023 byly osloveny/i studentky/i k vyplnění testu, účast na základě dobrovolnosti. Metody analýzy dat: deskriptivní statistické analýzy.

4 VÝSLEDKY

Test poskytuje informaci, jaký byl dosažen celkový skóre emoční inteligence a dále hodnoty pro jednotlivé subtesty. Každý subtest i celkový skóre se vyjadřuje jako kvocient, jehož průměr je 100 ± 15 a dále (čím vyšší dosažená hodnota, tím lepší daná složka nebo celkové EQ).

Tabulka 1: Výsledky EQ studentek/ů

Studijní program	N	EQ	vnímání emocí	využití emocí	porozumění emocí	řízení emocí
2021–22:						
Učitelství pro MŠ	20	91,80	103,50	95,45	82,30	101,60
Učitelství pro 1. st. ZŠ	74	93,84	101,58	94,58	86,53	105,80
2022–23:						
Učitelství pro MŠ	18	90,00	95,44	91,89	87,06	101,67
Učitelství pro 1. st. ZŠ	81	90,85	99,21	93,40	85,72	99,53

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

EQ studentek/ů učitelství pro MŠ a pro 1. st. ZŠ dosahuje v průměru úrovně 33. percentilu (normy testu MSCEIT byly tvořeny na studentech filozofických fakult). Největší prostor k rozvoji vykazuje složka porozumění emocí (22. perc.), která je závislá na schopnosti analyzovat a abstrahovat významy mluvené řeči (verbální IQ) a dále složku využití emocí (38. perc.), která je významně podmíněna sociální zkušeností a empatií. Řízení a vnímání emocí se blíží mediánu (54. perc.). Proto je třeba se soustředit u studentek/ů na rozvoj schopnosti porozumět jednoduchým i složitým emocím a schopnosti vzbuzovat emoce a využít je k zefektivnění kognitivních procesů, např. pomocí metod dramatické výchovy a reflexe praxí s akcentem na emoce. Mnohé studie (např. Herpertz et al., 2016) prokazují, že cílené působení vede k rozvoji EQ a proto mohou být inspirací a motivací.

PODĚKOVÁNÍ

Autoři děkují za finanční podporu výzkumu Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové.

6 LITERATURA

- Corcoran, R., & Tormey, R. (2010). Teacher education, emotional competencies and development education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 2448–2457. <http://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.352>
- Herpertz, S., Schütz, A. & Nezlek, J. (2016). Enhancing emotion perception, a fundamental component of emotional intelligence: Using multiple-group SEM to evaluate a training program. *Personality and Individual Differences*, 95, 11–19. <http://doi.org/10.1016/j.paid.2016.02.015>
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? In P. Salovey & D. Sluyter (Eds.), *Emotional development and emotional intelligence: Educational implications* (s. 3–31). New York: Basic Books.
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2012). *MSCEIT – Test emoční inteligence. Příručka*. Autoři českého vydání: P. Humpolíček, A. Slezáčková. Hogrefe – Testcentrum.